

TARIFAS DE TRADUCCIÓN LITERARIA EN EUROPA

Jacobo Currais Arcay

Universidade de Vigo

Este traballo trata da situación actual das retribucións da tradución literaria no Estado Español e nos países da contorna. Informarrei sobre as tarifas que se empregan e farei unha comparación entre elas que permita aprezoar as diferenzas existentes entre os distintos países nos inicios do século XXI. Dado que os sistemas de cómputo varían de país a país, intentárase na medida do posíbel utilizar unha única unidade de conta para as tarifas, co obxecto de facilitar a comparación.

Para a realización deste traballo consultáronse diversas fontes. Como punto de partida empregouse un artigo publicado na revista *Vasos comunicantes* (Franci 2006) a partir do cal se tratou de ampliar a información relativa ás tarifas. Neste sentido, dado que o obxectivo deste traballo é informar sobre as retribucións no mercado real alén das recomendacións, a fonte máis fiable, e case a única, que pode dar unha imaxe de conxunto das tarifas utilizadas polos tradutores literarios dun país son as enquisas que as asociacións fan. Moitas destas agrupacións, que engloban aos profesionais da tradución, realizan periodicamente enquisas entre os seus asociados para constituír un indicativo das tarifas que os tradutores literarios acordan nos contratos coas editoriais. A nota extraída de *Vasos comunicantes* está baseada nunha enquisa realizada por varias das asociacións que forman o CEATL (Consello Europeo de Asociacións de Tradutores Literarios). Alén diso, para a realización deste traballo recorreuse a outras moitas asociacións europeas de tradutores literarios, a cuxas informacións se accedeu por medio dos seus sitios Web ou a través do correo electrónico. Os datos publicados na rede e tirados das contestacións destas asociacións recóllense no cadro que se presenta neste artigo.

Como se comentou anteriormente, á hora de establecer a comparación entre as tarifas dos distintos países cómpre ter en conta os diferentes sistemas de cómputo utilizados: os folios, as palabras e os caracteres. Na maioría dos casos séguese empregando unha unidade de medida herdada da era predixital: o folio,

páxina ou holandesa, que se corresponde coas liñas mecanografadas, formadas cada unha delas por un determinado número de espazos, que cabían nunha folia de papel. O resultado de multiplicar as liñas polos espazos equivale ao número de matrices, pulsacións, espazos ou caracteres que forman o folio ou páxina. O modelo de folio fixado varía en función da asociación, e así encontramos a páxina de 1.800 matrices (30 liñas de 60 espazos cada unha) empregada, por exemplo, pola Asociación de Tradutores Galegos, a Asociación de Escritores en Lingua Catalá, ou para o cómputo das traducións inversas, en Irlanda; a de 1.500 matrices (25 liñas de 60 espazos), en Francia; a de 2.000 matrices, en Dinamarca, Noruega e Finlandia (agrupadas e tarifadas en bloques de 16 páxinas e, por tanto, 32.000 pulsacións), así como en Lituania; e a de 2.100 matrices (30 liñas de 70 espazos), utilizada en España pola ACEtt. A palabra utilízase como unidade de conta no Reino Unido e en Irlanda (en tradución directa, aínda que, no caso irlandés, nunha práctica que resulta pouco común en Europa, cóntanse as palabras do texto de partida), mentres que, en España, é a unidade recomendada pola ACEtt. Nestes casos tarifase por bloques de 1.000 palabras. En Bélxica e en Holanda emprégase tamén esta unidade de medida, aínda que as tarifas se fixan por cada palabra. Os caracteres (e con isto referímonos ao reconto automático de caracteres con espazos que realiza un procesador de texto) empréganse en Suecia, onde as tarifas se establecen por cada 1.000 unidades.

É de suma importancia deixar ben claro que as matrices, pulsacións ou espazos (segundo a denominación que se utilice) resultantes do reconto automático con espazos dun procesador de texto non equivalen ás matrices que compoñen un folio cun formato orixinal definido no que se toman como unidades bloques de texto que inclúen puntos e á parte, liñas en branco, textos centrados, etc., xa sexan unidades fixadas en 1.500, 1.800, 2.000 ou 2.100 matrices. Como denuncian Milla Soler e Pino Moreno (2006, p. 35) no seu estudo sobre os sistemas de cómputo, a utilización desta falsa equivalencia como certa «permitiu a certos editores reducir os seus gastos de produción a costa de tradutores e correctores de estilo». No seu traballo, estas tradutoras buscan «crear unha táboa de equivalencias xusta entre os distintos sistemas de cómputo para así poderen cuantificar as perdas reais do tradutor en determinados casos». Con este obxecto utilizan os datos fornecidos por 31 tradutores e comparan as matrices dun folio cun formato definido e os caracteres con espazos resultantes do reconto dun procesador de texto. Segundo as conclusións extraídas, un folio de 2.100 matrices equivale no reconto automático dun procesador de texto a 1.700 caracteres con espazos ou 290 palabras. Esta será a equivalencia que utilizemos no noso estudo comparativo de tarifas. Dado que as diferentes asociacións europeas empregan distintas unidades de conta, transformamos todos os datos recompilados nunha mesma unidade de medida para facilitar a comparación. Esta transformación realizouse

a través dunha sinxela regra de tres nos casos en que a unidade de medida é o folio formado por un determinado número de matrices, mentres que nos casos en que as unidades de conta son diferentes, e en virtude da falsa diferenciación que acabamos de salientar, a transformación realizouse utilizando a equivalencia fixada por Milla Soler e Pino Moreno no seu estudo. Así, fornecemos todas as tarifas recompiladas en euros/folio de 1.800 matrices e en céntimos/matriz. Nos casos nos que a unidade de medida empregada é diferente á do folio formado por un determinado número de matrices incluímos a nosa equivalencia (marcada cun asterisco) xunto á tarifa na unidade de conta orixinal.

No cadro seguinte preséntanse os datos recompilados neste estudo, procedentes das informacións extraídas de *Vasos comunicantes* e das fornecidas nos sitios Web das distintas asociacións europeas de tradutores literarios ou a través do contacto directo con estas. Nalgúns casos, como os de Suecia, Reino Unido, Galicia, Cataluña e o resto do Estado Español en xeral, os datos corresponden ás tarifas que recomentan as respectivas asociacións de tradutores literarios. No resto dos casos proveñen das informacións publicadas nos sitios Web das asociacións ou as fornecidas directamente por estas. Algunhas destas agrupacións non poden recomendar tarifas a causa das leis de libre competencia que regulan o mercado dos seus países (como é o caso de Francia, Holanda ou Finlandia), mentres que outras fornecen uns honorarios orientativos insistindo en que as retribucións varían en función de diferentes factores que inflúen no mercado como son a combinación lingüística, a dificultade do texto, o prazo de entrega ou a experiencia e prestixio do tradutor.

Os datos contidos no cadro amosan o contraste existente entre a Europa occidental e a Europa oriental. Países como Francia, Reino Unido ou Irlanda achéganse aos 30 euros por folio de 1.800 matrices, mentres que en Lituania ou Estonia as tarifas chegan en ocasións a estar por debaixo dos 3 euros. Dentro da propia Europa occidental existen tamén diferenzas importantes e o cadro permite concluír que as retribucións nos países do Estado Español son menores cás doutros países cun nivel de vida similar. Tras os países con maiores tarifas (Reino Unido, Irlanda e Francia, aínda que nesta última existe unha importante diferenza entre as tarifas máximas e as mínimas, que quedan por debaixo de 20 euros por folio) aparecen os países escandinavos, nos que destaca unha Noruega na que se superan os 20 euros por folio, seguidos de cerca por Bélxica e Holanda, coa mesma tarifa ambas as dúas.

As tarifas mínimas recomendadas pola ACEtt para España (9 euros por folio de 1.800 matrices para textos sinxelos) quedan por debaixo das retribucións de todos estes países, aínda que chaman a atención tamén as diferenzas existentes dentro do propio Estado Español, posto que, en Cataluña, a AELC recomenda unha retribución de 19 euros por folio de 1.800 matrices.

Presentamos a continuación o cadro cos datos recompilados:

País	Céntimo/matriz	€/ folio de 1.800 matrices
Galicia (tarifa recomendada pola ATG)	0,72	13
Dinamarca	0,76 a 1,05	13,60 a 18,89
Francia	1,06 a 1,80	19,2 a 32,4
Bélxica	5,8 c/palabra	14,42*
	0,80*	
Hungría	A tarifa acórdase entre as partes en función da calidade e cantidade da obra; unha entidade reguladora intervéñ e penaliza as persoas que incumpran a lei de libre competencia.	
Irlanda – tradución directa	11 c/palabra de texto de partida	24,86 (texto de partida)*
	1,38 (texto de partida)*	
Irlanda – tradución inversa	0,75 a 1,1	13,5 a 20
Italia	Acordo libre entre as partes	
Noruega	1,31	23,62
Suecia (tarifa mínima acordada entre asociación de escritores e de editores)	8,48 €/1.000 caracteres con espazos	12,36*
	0,68*	
Holanda	5,8 c/palabra	14,42*
	0,80*	
Lituania	0,15 a 0,36 0,31 (tarifa recomendada)	2,7 a 6,57 5,58(tarifa recomendada)
Finlandia	0,87 (ficción adultos) 0,73 (literatura infantil) 0,88 (non ficción)	15,58 (ficción adultos) 13,16 (literatura infantil) 15,92 (non ficción)
Estonia	0,16 a 0,39	2,88 a 7,19
Reino Unido (tarifa mínima recomendada pola Sociedade de Autores)	11,8 c/palabra	29,47*
	1,64*	
Cataluña (tarifas recomendadas pola AELC)	1,05	19

Estado Español (para a área do castelán, tarifas mínimas recomendadas por ACEtt)	0,5 (obras sinxelas) 0,71 (obras clásicas ou difíciles)	9 (obras sinxelas) 12,86 (obras clásicas ou difíciles)
--	--	---

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- MILLA SOLER, C. & PINO MORENO, M. 2006. “*De te fabula narratur*: los sistemas de cómputo y el rendimiento del trabajo de traducción en el sector editorial”. En *Vasos comunicantes*. Vol. 34, p. 35-64.
- FRANCI, C. “Remuneración de los traductores literarios en Europa”. En *Vasos comunicantes*. Vol. 35, p. 86-87, 2006.

